

VERONMAKSAJAIN KESKUSLIITTO RY
Kalevankatu 4
00100 HELSINKI

LAUSUNTO
14.10.2020

Eduskunnan sosiaali- ja terveysvaliokunta

Hallituksen esitys 129/2020 vp

Lausunto hallituksen esityksestä laeiksi sosiaali- ja terveydenhuollon asiakasmaksuista annetun lain, sosiaali- ja terveydenhuollon palvelusetelistä annetun lain 3 §:n ja tuomioistuinmaksulain 5 §:n muuttamisesta

Hallituksen esityksen tavoitteena on asiakasmaksulain uudistaminen hallitusohjelman kirjauksen mukaisesti hoidon esteiden poistamiseksi ja terveyden tasa-arvon lisäämiseksi.

Hallituksen esityksessä ehdotetaan palveluiden maksuttomuuden ja maksukaton laajentamista sekä muita maksujen määräytymisperusteita ja muutoksenhakua koskevien säännösten tarkentamista.

Lakiin ehdotetut muutokset osaltaan yhdenmukaistavat kuntien perimiä asiakasmaksuja. Muutoksilla pyritään myös selkeyttämään nykytilaa, jossa palvelutarpeiltaan samankaltaisessa tilanteessa olevat asiakkaat voivat olla eriarvoisessa asemassa maksujen määräytymisen suhteen.

Muutosten arvioidaan hallituksen esityksessä vähentävän kuntien asiakasmaksutuloja vuositasolla noin 45 miljoonalla eurolla, minkä verran uudistukselle on osoitettu rahoitusta hallitusohjelmassa. Tämä korvataan kunnille korottamalla peruspalveluiden valtionosuutta vastaavasti.

Pääasiassa kuntalaisten asiakasmaksujen arvioidaan kevenevän, mutta lähinnä jatkuvan ja säännöllisen kotona annettavan palvelun maksutaulukon vuoksi asiakasmaksut voivat myös nousta. Suoraan lakimuutosten vaikutuksesta maksujen ei voida arvioida nousevan kohtuuttomasti. Arviointi on kuitenkin vaikeaa siksi, että kuntien erilaiset tilanteet vaikuttavat siihen, miten ne reagoivat lainsäädännön muutoksiin.

Vaikka ehdotetut muutokset pyrkivät selkeyttämään asiakasmaksujen määräytymisperusteita, pysyy järjestelmä monipolveisena ja vaikeasti hahmotettava asiakkaalle. Epäselvyyttä ja epävarmuutta lisää se, että maksuja määräävät sadat eri yksiköt. Lisäksi toiset maksut perustuvat nettotuloihin ja toiset bruttotuloihin.

Sote-uudistus tulee toteutuessaan luomaan mahdollisuuden uudistaa asiakasmaksujärjestelmää kokonaisvaltaisemmin aiempaa selkeämmäksi, läpinäkyvämmäksi ja tasa-arvoisemmaksi.

Veronmaksajain Keskusliitto ei vastusta esitettyjä suhteellisen vähäisiä muutoksia sosiaali- ja terveydenhuollon asiakasmaksujen määräytymisperusteisiin. Muutokset voivat joiltakin osin selkeyttää maksujen määräytymistä, mitä voidaan pitää positiivisena.

Teemu Lehtinen
toimitusjohtaja

Mikael Kirkko-Jaakkola
pääekonomisti